

Ätstörningar

Ny forskning med relevans för klinisk verksamhet

Ata Ghaderi
Professor, psykolog, psykoterapeut
Karolinska institutet

1

Gällande psykologisk behandling

- Ökad evidens för beteendearbetad familjeterapi (Maudsley modellen)
 - Ytterligare studier
 - Korroboration av fynd
- Ännu fler studier om CBT-E
 - Mer om Anorexia nervosa
 - Oftast okontrollerade studier
- Fler studier om andra specificerade ätstörningar (nästan bara CBT-E)

2

Evidensen för KBT

Systematisk översikt med meta-analys (2017)
Journal of Consulting and Clinical Psychology, 85, 1080–1094.
KBT är överlägsen andra specifika psykologiska behandlingar för bulimia nervosa och hetsätstörning.

3

Psykologiska behandlingar för hetsätstörning

Meta-Analys
International Journal of Eating Disorders. 51, 785-797.
Bara 50% uppnår full symptomfrihet!!!

4

Tredje vågens BT för ätstörningar (Meta-analysis)

Dessa behandlingar har potential för att förebygga utveckling av ätstörningar

De kan bidra till minskning i riskfaktorer

Problem med kroppsuppfattning

Cognitive behaviour therapy, 48, 15-38.

Ingen tredje vågens behandling (ACT, DBT, Mindfulness) har empiriskt stöd för ätstörningar:

Clinical Psychology Review, 58, 125-140.

5

DBT för ätstörningar ur DBT förespråkares perspektiv

Tre varianter av DBT för ätstörningar:

Stanford modellen (Debra Safer)

Multidiagnostic ED-DBT

RO-DBT

Review och uppdatering:

BenPorath et al. (2020). *Eating Disorders*, 28(2):101-121.doi: 10.1080/10640266.2020.1723371

6

Bortfall från DBT: översikt

Ca 28% av patienter som får DBT för ätstörningar faller bort från behandlingen i förtid.

Cognitive Behaviour Therapy.(2019)

doi:10.1080/16506073.2019.1620324

7

Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry 71 (2021) 101637

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jbtep

Radically open dialectical behavior therapy for anorexia nervosa: A multiple baseline single-case experimental design study across 13 cases*

Martina Isaksson^{a,*}, Ata Ghaderi^{b,1}, Mia Ramklint^a, Martina Wolf-Arehult^{a,2}

^aDepartment of Neuroscience, Psychiatry, Uppsala University, BMC, Floor 28, 751 85, Uppsala, Sweden

^bDivision of Psychology, Department of Clinical Neuroscience, Karolinska Institutet, SE-171 77, Stockholm, Sweden

ARTICLE INFO

Keywords:
Anorexia nervosa
Radically open
Overcontrol
Radically open dialectical behavior therapy
Single-case experimental design

ABSTRACT

Background and objectives: No treatment for adult anorexia nervosa (AN) has shown sufficient effectiveness or replicability to other treatments. Overcontrol has been suggested as a viable mechanism to target in the treatment of patients with AN. Radically open dialectical behavior therapy (RO DBT) is developed for disorders related to maladaptive overcontrol. Our objective was to evaluate the outcome of RO DBT for AN in a clinical outpatient setting.

Methods: Thirteen adult female patients with mild to moderate AN provided written consent and entered a multiple baseline single-case experimental design study. Median age at eating disorder (ED) onset was 15 years and the median duration of the ED was 10 years. Individual changes were assessed weekly during a baseline phase (A) of four to six weeks, and during the subsequent 40-week RO DBT phase (B). Additional assessments were conducted before and after treatment, and at a six-month follow-up. Primary outcome was ED psychopathology. Secondary outcomes were psychological impairment, quality of life, social connectedness, and adaptive control strategies.

Results: Eight patients (62%) completed treatment. All completers were in full remission after treatment, with BMI ≥ 18.5 kg/m² and ED psychopathology within one standard deviation of the community mean. Improvements occurred after introducing RO DBT, not during baseline.

Limitations: Participants were female with mild to moderate AN, limiting generalizability to severe AN or males.

Conclusions: The study provides preliminary support for using RO DBT in adult outpatients with AN and overcontrol. Further studies should replicate these findings.

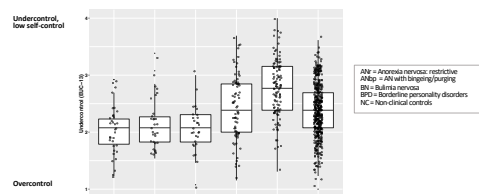
8

RO-DBT for anorexia nervosa

- Radical openness?
 - Gå emot din vanliga tendens + mer villighet
 - Inse vad du undviker + sök exponering
 - Meta-perspektiv: Villighet att ha fel och korrigera sig
 - Öppenhet och förändring, ej bara acceptans!
- Passar anorexia nervosa
 - Kraftig överkontroll
 - Dikotomt, rigid tänkande, perfektionism, tvångsmässighet

9

Under- och överkontroll vid ätstörningar

10

Individualbehandling

1. Patientens mål
2. Genomgång av veckokort
3. Återkoppling och förstärkning av adaptive beteende i sessionen
4. Kedjeanalys och icke-adaptive sociala signaler

11

11

Färdighetsträning i grupp

1. Lära sig och testa ny färdigheter i en trygg miljö
 1. Öppenhet
 2. Flexibilitet
 3. Sociala interaktioner
 4. ...

12

12

Studiedesign

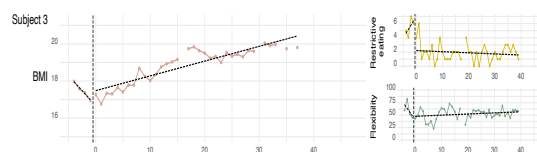
- Single-case experimental design: Multiple baseline design
- 13 patients with AN (n=12) eller atypisk AN (n=1) med mild eller måttlig svårighet (BMI $\geq$ 16) och överkontroll
 - Median varaktighet av ätstörningar: 10 år (1-27)
- 40 veckor
- Primära utfall
 - BMI
 - Ätstörningssymptom

8 September 2021

Nanna Effertzmann

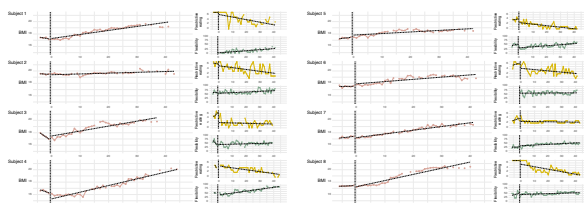
13

Resultat

14

De 8 som fullföljde behandlingen

15

Utfall

- Primära utfall
 - Alla som fullföljde hade en reliabel förändring och uppnådde full remission
 - 6/8 var i full remission vid 6-månadersuppföljning
 - 4/5 som föll bort hade uppnått partiell remission

16

16

Parling et al. BMC Psychiatry (2016) 16:272
DOI 10.1186/s12888-016-0975-6

BMC Psychiatry

RESEARCH ARTICLE Open Access

A randomised trial of Acceptance and Commitment Therapy for Anorexia Nervosa after daycare treatment, including five-year follow-up

Thomas Parling^{1*}, Martin Cernvall², Mia Ranklind³, Sven Holmgren⁴ and Ata Ghaderi⁵

Abstract

Background: No specific psychotherapy for adult anorexia nervosa (AN) has shown superior effect. Maintenance factors in AN (over-evaluation of control over eating, weight and shape) were addressed via Acceptance and Commitment Therapy (ACT). The study aimed to compare 19 sessions of ACT with treatment as usual (TAU), after 9 to 12 weeks of daycare, regarding recovery and risk of relapse up to five years.

Methods: Patients with a full, sub-threshold or partial AN diagnosis from an adult eating disorder unit at a hospital were randomized to ACT (n=24) and TAU (n=19). The staff at the hospital, as well as the participants, were unaware of the allocation until the last week of daycare. Primary outcome measures were body mass index (BMI) and specific eating psychopathology. Analyses included mixed model repeated measures and odds ratios.

Results: Groups did not differ regarding recovery and relapse using a metric of BMI and the Eating Disorder Examination Questionnaire (EDE-Q). There were only significant time effects. However, odds ratio indicated that ACT participants were more likely to reach good outcome. The study was underpowered due to unexpected low inflow of patients and high attrition.

Conclusion: Longer treatment, more focus on established perpetuating factors and weight restoration integrated with ACT might improve outcome. Potential pitfalls regarding future trials on AN are discussed. Trial registration number ISRCTN 12106530. Retrospectively registered 08/06/2016.

Keywords: Anorexia Nervosa, Psychotherapy, Trial, Acceptance and commitment therapy

17

Digital gruppterapi för BN

Verkar vara ungefär lika effektiv som face-to-face gruppterapi

En stor studie (179 deltagare)

Efter avslutad behandling var face-to-face lite bättre

Vid 1-årsuppföljning var det ingen skillnad!

Psychotherapy and Psychosomatics, 2017; 47

DOI: [10.1159/000449025](https://doi.org/10.1159/000449025)

18

Uppdaterad diagnostik

DSM-5

ICD-11

Hetsättningsstörning (kliniska implikationer)

Andra specificerade ätstörningar (3.2%)

Födorelaterade störningar

ARFID (0.3%)

PICA

IDislande

19

Hjärnbildningsstudier

Anomalier i hjärnans funktion

Främst AN

Onormalt belöningssystem: Strävar efter t.ex. svält istället för att söka njutning

Lättare att förstå genom att inkorporera andra system såsom motivation, rädsla, etc.?

Mindre aktivering av hjärnan vid bilder av mat än kontroller (dopaminärga systemet?)

Hög "harm-avoidance": Lär sig snabbt av bestraffningar (viktuppgång)

20

Hjärnans funktion efter behandling?

Kanske inte full återgång till normal trots viktuppgång!?

"Reward response"

Insula

Ju mer påverkad hjärnan är desto svårare att gå tillbaka till normal funktion efter behandling och därmed mer sårbarhet!

DeGuzman et al. *American Journal of Psychiatry*, February 2017

21

Autism och ätstörningar

Ca 20-25% av patienter med AN tycks ha svårigheter inom Autismspektrumsområdet

Barn och unga med autism har högre risk för ätstörningar, ej tvärtom!

Studerade Autism via 7, 11, 14, 16 och ätstörningar vid 14. 24% större sannolikhet för ätstörningar hos ungdomar med autism

Journal of Child Psychology and Psychiatry, 2021; 62:1 75–85
DOI: [10.1111/jcpp.13255](https://doi.org/10.1111/jcpp.13255)

22

Cellulär modell för AN

Omprogrammerade stamceller ("Induced pluripotent stem cells") från tonåringar med AN

Dessa utvecklats till neuroner som har visat på störningar i genetisk reglering som delvis förklarar patofysiologin vid AN

Störningar i Tachykinin receptor 1 (TACR1) genen (en protein)

Translational Psychiatry, 2017; 7(3): e1060
DOI: [10.1038/tp.2017.37](https://doi.org/10.1038/tp.2017.37)

23

Djup hjärnstimulering

Elektroder förs in i hjärnan
subcallosal cingulate (där man ser störd serotoninreglering)

Sexton patienter (21-57)

Förbättringar i psykosocial funktion

Mindre ångest hos 5/15, mindre dep. 10/14

Effekt på vikt först efter 3 månader

Bättre rapporterad livskvalitet vid slutet (1Y)

The Lancet Psychiatry, 2017; DOI: [10.1016/S2215-0366\(17\)30076-7](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(17)30076-7)

24

Transkraniel magnetisk stimulering?

Testats för Bulimia nervosa

Blandade resultat

Modesta effekter

Intressant att följa!

T.ex. *PLOS ONE*, 2017; 12 (1): e0167606

DOI: [10.1371/journal.pone.0167606](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0167606)

Se också:

<https://doi.org/10.2174/1570159X16666180108111532>

25

Sen effekt av TMS vid svår AN?

Dubbelblind studie av TMS vid AN

20 sessioner av hög frekvens av rTMS av DLPFC

34 patienter

Modesta effekter vid avslutad behandling på vikt och ätstörning

Vid 18-månadersuppföljning: 45.5% i behandlingsgruppen hade nått BMI>18.5 kontra 9% i falsk rTMS.

Långsam effekt av rTMS på placiticitet?

26

Genetik

Omfattande kartläggning av genom hos patienter med AN

Strävan att samla DNA från >100.000 patienter

Hittills har man hittat en del intressanta fynd:

Duncan et al (2017). *American Journal of Psychiatry*, 174: 850-858

27

Significant Locus and Metabolic Genetic Correlations Revealed in Genome-Wide Association Study of Anorexia Nervosa

Laramie Duncan, Ph.D., Zeynep Yilmaz, Ph.D., Helena Gaspar, Ph.D., Raymond Walters, Ph.D., Jackie Goldstein, Ph.D., Verner Anttila, Ph.D., Brendan Bulik-Sullivan, Ph.D., Stephan Ripke, M.D., Ph.D., Eating Disorders Working Group of the Psychiatric Genomics Consortium, Laura Thornton, Ph.D., Anke Hinney, Ph.D., Mark Daly, Ph.D., Patrick F. Sullivan, M.D., F.R.A.N.Z.C.P., Eleftheria Zeggini, Ph.D., Jerome Breen, Ph.D., Cynthia M. Bulik, Ph.D.

Objective: The authors conducted a genome-wide association study of anorexia nervosa and calculated genetic correlations with a series of psychiatric, educational, and metabolic phenotypes.

Method: Following uniform quality control and imputation procedures using the 1000 Genomes Project (phase 3) in 12 case-control cohorts comprising 3,495 anorexia nervosa cases and 10,982 controls, the authors performed standard association analysis followed by a meta-analysis across cohorts. Linkage disequilibrium score regression was used to calculate genome-wide common variant heritability (single-nucleotide polymorphism [SNP]-based heritability [h^2_{SNP}]), partitioned heritability, and genetic correlations (r_g) between anorexia nervosa and 159 other phenotypes.

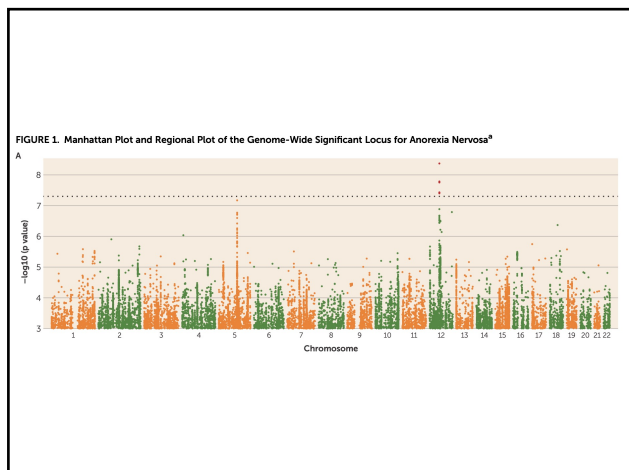
Results: Results were obtained for 10,641,224 SNPs and insertion-deletion variants with minor allele frequencies >1% and imputation quality scores >0.6. The h^2_{SNP} of anorexia nervosa was 0.20 (SE=0.02), suggesting that a substantial

fraction of the twin-based heritability arises from common genetic variation. The authors identified one genome-wide significant locus on chromosome 12 (rs4622308) in a region harboring a previously reported type 1 diabetes and autoimmune disorder locus. Significant positive genetic correlations were observed between anorexia nervosa and schizophrenia, neuroticism, educational attainment, and high-density lipoprotein cholesterol, and significant negative genetic correlations were observed between anorexia nervosa and body mass index, insulin, glucose, and lipid phenotypes.

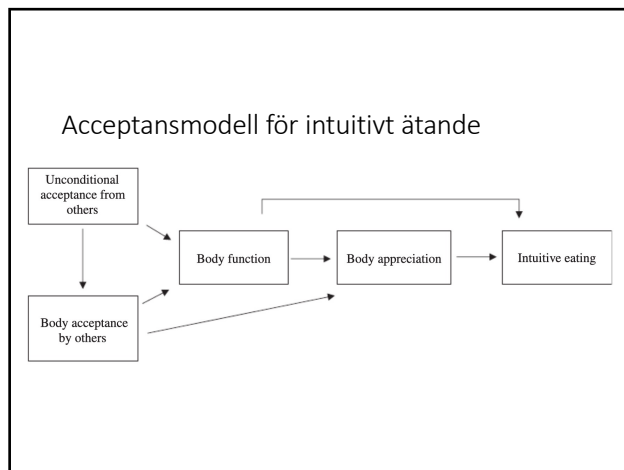
Conclusions: Anorexia nervosa is a complex heritable phenotype for which this study has uncovered the first genome-wide significant locus. Anorexia nervosa also has large and significant genetic correlations with both psychiatric phenotypes and metabolic traits. The study results encourage a reconceptualization of this frequently lethal disorder as one with both psychiatric and metabolic etiology.

Am J Psychiatry 2017; 174:850–858. doi: 10.1176/appi.ajp.2017.16121402

28

29

30

Intuitivt ätande

Intuitivt ätande har samband med mindre hetsätning, emotionellt ätande, kroppsmisshälsa och återhållsamhet i ätande

Det är relaterat till mer uppskattning av kroppen, acceptans, självmedkänsla och välbefinnande

Kvinnor i mindre grad äter intuitivt än män

Linardon, J, Tylka, T & Fuller-Tyszkiewicz, M (2021). IJED

31

Covid och ätstörningar...tas med en nypa salt...

Ca 1/3 av personer med ätstörningar rapporterar en försämring (mer hetsätning), ca 19% rapportera mer självrensning och hälften mer överdriven träning

Mer än hälften av patienter med AN rapporterar mer återhållsamhet i ätandet

50% rapporterar försämrad livskvalitet

80% läse mer tid på sociala medier

65% kände mer upptagenhet av vikt/figur

32

Tydligare definition av överdriven träning

Följande två aspekter är mest kännetecknande:

Träning som görs främst för att påverka vikt och/eller figur
Skuld känsla när träning skjuts upp

33

Intolerans av osäkerhet

Transdiagnostik process vid ångeststörningar

Aktuellt vid ätstörningar

Flera pågående projekt

Oklar betydelse i behandling av ätstörningar

34

Svår och ihållande AN (1)

Majoriteten verkar inte få specialiserad behandling (global bild)

Extrem heterogenitet i behandlingar som ges

Duration av AN (kronicitet) tycks inte vara så avgörande för utfall.

Folk tillfrisknar även efter 10-20 år av AN, åtminstone delvis!

Hög konsumtion av hälso- och sjukvård, trots att man inte får specialiserad vård

35

Svår och ihållande AN (2)

Heldygnsvård som är designad för akuta fall av AN
passar inte dessa patienter

Noggrann kartläggning av komorbiditet sker inte ofta
som det ska!

Svårt med balansen frivillig och tvångsvård!

Samarbete över gränserna behövs (expertis från flera
områden)

36

Många andra linjer i forskning...

- Mindfulness & Mindful eating
- Neuroleptika vid AN
- Emotionsreglering
- Diagnostisk (t.ex. Ortorexi...)
- Riskfaktorer
- Prevention och riskfaktorer
- Anknnytning, mentalisering...
- Utfall av olika psykoterapier
- ...